

אלכסנדר אוריה בוסקוביץ' - שיחה עם הקומפוזיטור והחלילן אורי טפליץ

א. א. בוסקוביץ'
A. U. BOSCOVITCH

א. ט. כאחד המתיקים בתזמורת עוזני זיכר את נגינת הבכורה של יצירתו "שירים יהודיים עממיים", אשר ניגנו בניצוחו של איסאי דוברובין בסברבאר 1938. אילו יצירות אחרות שלך ניגנה תזמורתנו ?

ב. את הקונצ'רטו לכינור, הקונצ'רטו לאבוב "הסר" איטה השמינית, הקונצ'רטו לכינור ז'קני כ"סרס היבריטני, המיצוק עלידיסם.

א. ט. האמנם נכון הוא שאת השכלתך המוסיקלית רכשת לך בפאריס ?

ב. לא רק שם, החלילה למותי בעיר-מולדתי קלוד שבטראנסילבניה, נגינה בסנסתר למדתי אצל אחד מתלמידיי של בארטוק. אחר כך נסעתי לחינה ונישם עברתי לפאריס. בפאריס למדתי אצל נאדיה בולאנזה — אגב, הייתי בארחה כיתה שבה לבד איגור מארקוביץ' — יאצל פול ריקא. לאחר שביי לקלוד, נעשיתי קונצ'רטור באופרה המקומית ואף עסקתי כעת בניצוח.

א. ט. יכיד הנעת לארץ-ישראל ?

ב. שבעתי בידיו את דיברובין מנצח, ניצוחי עשה עלי רישם גדול והחלטתי לשלוח לו את השירים שלי. והוא, לא זי בלבד שהסדיר את ביצוע היצירה עלידי תזמורת הארץ-ישראלית (עתה, התזמורת הפילהרמונית) אלא אף השיג להעני תזמנה לבוא לארץ. באתי וכאן נשארת, ואשר ליכר כי בדרך זו הציל דיברובין את חי.

א. ט. מאז אותם ימים עברתי כילני כבד-דרך אריכה, יאם אינני טועה, אפשר לראות כך אחר בקביעה הקומפוזיטורים הישראלים המתחדשים ביותר,

יהר עם פרטוש וסתר, ומבחינה ידועה גם טל. מה דעתך על המוסיקה הישראלית כיום ?

ב. המוסיקה הישראלית, כמי המוסיקה בכל מקום, חייבת להיות בראש וראשונה מוסיקה טובה, ואפילו טובה מאוד מן הצד הטכני, המקצועי, יחד עם זאת — דבר חשוב לא פחות — עליה להיות בבחינת ביטוי עצמי לקבוצת-אנשים מסוימת, האנשים החיים בישראל, ורישה שניה זו היא בעלת אופי אתי, מאחר שהמוסיקה לדעתי, חייבת להיות מבוע אמיתי לרגשית אמצעי-חיים, מבוע שיש בו כדי לערר תמיכה בתאימה אצל המאזין, דבר זה נוגד את המגמה המידרנית בפרימאליזם המוסיקלי, זו של בול.

שטוקהאוזן ואחרים, השואפים שהמוסיקה שלהם תישאר בתחום הטכני גרידא.

א. ט. הצהרה אנטי-פורמאליסטית כזו שלך מפליאה אותי.

ב. אני תקיף מאוד בדעתי כעניין זה, משום שהפור-מאליזם מתעלם מן האדם.

א. ט. אך מה משמעות הדבר לגבי המוסיקה הישראלית ?

ב. למרות כל האמצעים הטכניים העומדים לרשותנו, ובכלל זה יצירותיהם של שנוברג, ברג, וברק, בדלו ויצירותיו האחרונות של סטראוינסקי, בכל זאת נשאר גורם, שיכול להחדיר למוסיקה רק קומפוזיטור היושב בישראל.

א. ט. האם זה עניין של החלטה אישית ? זכור נא את הקומפוזיטורים הרוסיים גלינקה ימסורגנסקי, אשר כתבו כיודעים מוסיקה רוסיית, שעה שצייקובסקי היה יותר "אישי-המערב", והנה כיום הוא נחשב רוסי לא פחות מן האחרים.

ב. דברי מכתבים יותר לתת-התודעה, העובדה שהקומפוזיטור יושב בארץ זו חשובה יותר ממחנך לכתיבת מוסיקה לאומית.

א. ט. שמענו רבות על ה"סגנון היסתיכוני" גם בקשר ליצירותיך אתה, מה משמעות הדבר לנבין כיום ?

ב. היתה תקופה שבה עמדנו במצב של ריאקציה נגד ההשפעות המזרח-אירופיות על המוסיקה בישראל וניסינו לשחרר מהן את סגנוננו. כך התחלנו לחפש כוח-מניע חדש בסביבת הקרובה יותר אלינו, מיקצבים עזים יותר, זו היתה תקופה של "רשמים", תקופה שבה קלטנו את כל החדש אשר בסביבתנו. זו היתה התקופה שבה ניסו למג את ההרמוניה הקלאסית עם הקישוטים שבעיניה המזרחית. אך תקופה זו חלפה ואלה שעדיין שקועים בסוג זה של כתיבה, נשארו, לפי דעתי, על פני השטח, שעה שאנו כבר הגענו לסניטורה חדשה, בדרגה גבוהה יותר.

א. ט. האם המוסיקה הישראלית מבוססת עתה בהכרח על החדשנים שבין הקומפוזיטורים ?

ב. לא, ישנם כיום בישראל קומפוזיטורים מושג-פעים השפעה חזקה מן הקומפוזיטורים הרוסיים בני-זמננו שאינם, כידוע לך, מהפכנים כל-עיקר.

א. ט. מירוש הדבר שאתה מבחין בין זרמים בעלי חשיבות שונה בהתפתחות המוסיקלית שלנו ?

ב. בחדאי, וראוי להדגיש את הנקודה העיקרית: את המוסיקה אין משהחיים זרמים אלא אישים, הקומפוזיטורים האמיתיים.

א. ט. קביעת הקומפוזיטורים שעמה אחת נמנה, זו שציני אותה לעיל בקבוצה המחקרית ביותר בארץ, חבריה כבר עומדים בשנות החמישים לחייהם, האם הקידמה אינה זכורה של הצעירים והאם אין עתה קומפוזיטורים צעירים שהם חדשנים יותר ?

ב. ישנן תקוות שיקמו לנו קומפוזיטורים טובים מקרב הצעירים, הם כבר רכשו להם טכניקה טובה, וזה דבר טבעי לבני דורם. אך לא הייתי מכנה אותם מהפכנים. רבים מהם יש להם יתרון נות אחרים: העובדה שגדלו כאן, שהם חלק מן התרבות הישראלית-העברית, היא לדעתי גורם חשוב כיסוד תרבותי לעבודת היצירה.

א. ט. אך האם יש להם תקוות הדרושה ?

ב. דומני שלא, אך עתה מגיעה לקיצה הדילטאנטי טיות הלאומיות, כי במוסיקה הישראלית, הכחנות חזקות לעתים תכופות יותר מן תודעה והכשרון, ובכך צעדו צעירינו צעד גדול קדימה.

א. ט. עד כמה שידוע לי, יצירתך האחרונה היא קאנטאטה שנכתבה לזכר הגרייטה סולר, לפי מלות השיר "בת עמי" לחיים נחמן ביאליק, יצירה אשר זכתה איתך בפרס ראשון בתחרות שנערכה בנושא זה, ועתה, מה הן חכונותיך לעתיד הקרוב ?

ב. אני עוסק עתה בחיבור "קונצ'רטו די קאמרה" לכינור ולתזמורת קטנה וקאנטאטה לכבוד מרסין בוכר, המבוססת על ספר סיפורי החסידים "האור הגנוז", לשני טנורים, באס ותזמורת קאמרית. כן עוסק אני בכתיבת יצירה גדולה יותר לסולניזם, מקהלה ותזמורת המבוססת על טכסטים מן הקבלה וקרויה "סעודה שלישית".